

Identitat, veritat i polítiques públiques: Abuelas de Plaza de Mayo troba la neta 129 a Espanya

L'última dictadura militar a Argentina (1976-1983) es va caracteritzar per l'existència de tecnologies repressives particulars, com la figura de la desaparició forçada de persones i els centres clandestins de detenció. La pràctica de la desaparició forçada de persones incloïa també un pla sistemàtic d'apropiació dels fills i les filles de les persones detingudes desaparegudes. Davant l'amplitud de la repressió, els seus familiars van començar a mobilitzar-se de forma individual: van consultar a les comissaries, les esglésies, els hospitals, els comandos de les forces armades, i van peregrinar per tots els llocs

imaginats. Moltes d'aquelles dones que reclamaven pels seus fills/es, també ho feien per les seves netes i nets segrestats o nascuts durant el captiveri de les seves mares. Així, la recerca dels fills, les filles i els bebès nascuts durant l'empresonament es va transformar en el pilar d'aquest grup de dones que, l'any 1977, van conformar l'associació coneguda, més tard, internacionalment com a Abuelas de Plaza de Mayo, amb l'objectiu d'efectivitzar la localització i la recuperació dels seus nets i netes.

Durant la dictadura, els grups actius de familiars van transformar un reclam de caràcter privat en una

Direcció publicació:

Beatriz San Román, Irene Salvo
i Silvina Monteros

Continguts d'aquest número:

Soledad Gesteira i Carla Villalta

Imatges:

Abuelas de Plaza de Mayo

Coordinació:

Victòria Badia

Traducció:

Victòria Badia

Difusió:

Maria Galizia

Maquetació:

Marta Mayoral

Notícies i Agenda:

Bruna Alvarez i Estel Malgosa

Subscripció i contacte:

gr.afin@uab.cat

ISSN: 2013-2956

AFIN

Grup de Recerca

Universitat Autònoma de Barcelona

Amb el suport de:

demanda pública. El seu reclam construït entorn del tòpic dels llaços de sang va donar lloc a una eficaç “politització dels vincles primaris”. En el cas d’Abuelas de Plaza de Mayo, aquest moviment –d’allò privat a allò públic– va implicar la construcció de retòriques poderoses i la instal·lació de problemàtiques gairebé inexistents en l’agenda pública d’aquells moments, com ara el tema de la *identitat*.

En aquests quaranta-dos anys d’història, les tasques de les Abuelas de Plaza de Mayo han estat vastes i diverses. Durant els primers temps, van enviar diversos escrits als jutjats de menors, suposant que alguns dels seus nets i netes haurien passat per allà, van multiplicar les presentacions conjuntes, van acudir a les ambaixades i van publicar *solicitudes* (“articles d’opinió reclamant justícia”) als diaris encara en plena dictadura. A força de transitar aquestes institucions, paulatinament van anar entenent la complexitat i la densitat dels circuits burocràtics. Més tard, es van dedicar a l’elaboració de carpetes amb les fotos dels seus fills o filles desapareguts i dels seus nets o netes, en cas de tenir-les. Acompanyaven les fotos amb una breu història de la família.

Aquestes carpetes van donar la volta al món. L’any 1983, les *Abuelas* van participar en l’assemblea de la Convención Interamericana de Derechos Humanos (CIDH) de l’Organización de los Estados Americanos (OEA), integrada per 43 països, amb ús de la paraula, i van fer el mateix en les de 1985 i 1990. Un dels objectius als quals apuntaven les seves accions era aconseguir una norma que garantís indubtablement el dret a la identitat dels nens i nenes víctimes d’una desaparició forçada. Amb aquesta finalitat van portar el seu reclam fins a les Nacions Unides i van aconseguir incorporar a la Convención Internacional sobre els Drets de l’Infant (CIDN, sigles en castellà) tres articles (7, 8 i 11), que conjuntament tendeixen a protegir el Dret a la Identitat. Aquests articles seran coneguts mundialment com els *articles argentins*.

La tasca de les *Abuelas*, mobilitzades per la desaparició dels seus fills, filles, nets o netes, ha incidit en la legislació sobre la infància a escala mundial i també a escala local, ja que Argentina ratifica la seva adscripció a la CIDN i la incorpora a la Constitución Nacional el 1994. El dret a la identitat a Argentina no es pot pensar

sense establir una immediata vinculació amb les *Abuelas*. A partir de la seva lluita, de les seves diferents estratègies jurídicopolítiques i de la sensibilització de vastos sectors socials, les *Abuelas* van convertir un fet criminal en un potent esdeveniment polític. Elles van motoritzar i instal·lar el tema de la *identitat* com a part integrant dels drets humans que l’Estat ha de garantir i salvaguardar.

La identitat com a política pública

Les polítiques públiques, sota la forma de projectes, oficines, i/o programes, tenen com a objectiu satisfer necessitats d’una societat intentant contribuir a

la garantia dels drets. Si bé suposen la participació d'una multiplicitat d'actors, l'Estat adquireix un rol significatiu en el seu disseny, gestió i implementació. En el cas del Dret a la Identitat, existeixen dos fets que -a partir de l'activisme d'*Abuelas*- han aportat vies exitoses per a la restitució de la identitat dels nens i nenes que durant la dictadura van ser apropiats i que més tard es van convertir en joves i adults: la creació del Banco Nacional de Datos Genéticos i de la Comisión Nacional por el Derecho a la Identidad (CONADI).

En el llibre *Las Abuelas y la Genética* (2008), l'àvia Nélide Navajas recorda els primers moments de recerca: "No podíam ir a un juez y decirle 'este nene es mi nieto porque se parece a cuando mi hija era chica'. Entonces dijimos 'no, tiene que haber algo, alguna prueba contundente'". A partir d'una notícia al diari *El Día de La Plata*, l'esperança de les *Abuelas* va créixer, així ho recordava Estela de Carlotto en aquest mateix llibre:

"Un hombre que negaba su paternidad fue sometido a un examen de sangre comparativo al del presunto hijo y resultó ser el padre. Ahí se nos prendió la lamparita y se nos ocurrió la idea de utilizar la genética para identificar a nuestros nietos".

A partir d'aquest moment, les *Abuelas* van saber que les proves genètiques les ajudarien a provar el vincle biològic amb els seus nets i netes d'una manera contundent i que podia convertir-se en la via més segura per aconseguir-ne la restitució. El 20 de març de 1986, les *Abuelas* es van reunir amb el president Raúl Alfonsín i van formular la petició expressa que es presentés al Parlament un projecte de llei mitjançant el qual es donés validesa legal

a les anàlisis genètiques que, llavors, es realitzaven a l'Hospital Durand. També van demanar que s'establís la creació d'un Banco Nacional de Datos Genéticos (BNDG), que va ser fundat el 1987 (Llei 23.511). Posteriorment, amb els avenços científics i tecnològics, va ser possible incorporar la metodologia de l'ADN per a la identificació biològica dels seus nets i netes.

La Comisión Nacional por el Derecho a la Identidad (Llei 25.457) és un altre gran i original assoliment. Va ser creada a petició de les *Abuelas* el 1992. Dependent del Ministerio de Justicia, Seguridad y Derechos Humanos, té entre els seus objectius primordials el de vetllar pel compliment dels articles 7, 8 i 11 de la CIDN i defensar el Dret a la Identitat. Una altra característica d'aquesta Comissió és el seu caràcter mixt, ja que està integrada per funcionaris de l'Estat argentí i representants d'*Abuelas de Plaza de Mayo*. D'aquesta manera, la pròpia existència de la Comissió materialitza una experiència de treball conjunt entre l'Estat i la societat civil. Aquest organisme ha col·laborat en la restitució de la identitat de molts fills i filles de desapareguts durant l'última dictadura militar. Una publicació de CONA-

DI del 2007 manifesta: "La existencia de este organismo expresa de manera contundente la decisión estatal de hacer del derecho a la identidad una verdadera política de Estado".

Les restitucions d'identitat dels nets i netes de les *Abuelas*, en les quals actualment hi participen el Banco Nacional de Datos Genéticos i la CONADI, revelen com de substancial resulta el disseny de polítiques públiques ajustades a les problemàtiques socials que pretenen resoldre.

La Nieta 129

El dia 9 d'abril de 2019 a la tarda es donava a conèixer la notícia que Abuelas de Plaza de Mayo havia trobat la *nieta* 129, una dona de 42 anys resident a Espanya. El comunicat de premsa d'*Abuelas* assenyala que es tracta de la filla de Norma Síntora, segrestada quan estava embarassada de 8 mesos, i de Carlos Alberto Solsona, qui va aconseguir exiliar-se. Ambdós eren militants del Partido Revolucionario de los Trabajadores-Ejército Revolucionario del Pueblo. Van ser amics durant uns quants anys i van formar una parella el 1974; el 1975 es van casar i un any després va néixer el seu primer

fill Marcos. A finals del 1976, van decidir deixar el nen sota la cura dels seus avis materns pel risc que suposava la repressió i van començar a pensar en la possibilitat d'exiliar-se. El 21 de maig de 1977, mentre Norma s'allotjava a casa de dos dels seus companys de militància, va ser segrestada juntament amb aquests. En aquell moment, estava embarassada de 8 mesos. Des de llavors, tots tres continuen desapareguts. La parella de Norma, Carlos Solsona, estava fora d'Argentina, per la qual cosa aquell fet va motivar el seu exili definitiu. "La familia Solsona-Síntora pretendía escapar de la dictadura y reencontrarse en España: Norma con Marcos y su bebé –a quien pensaban llamar Pablo, si era varón, o Soledad, si era mujer–, y Carlos, ya fuera de Argentina", assenyala el comunicat de premsa d'*Abuelas*.

L'any 2012, *Abuelas* va rebre informació sobre una noia enregistrada com a filla pròpia per un matrimoni, a la partida de naixement de la qual es podien apreciar algunes irregularitats. L'experiència construïda en el decurs d'aquests anys de recerca va permetre formular un dubte raonable: hi havia seriosos indicis sobre la falsedat d'aquell document i existia la

probabilitat que encobris una "apropiació". Davant d'aquesta situació, el 2013, l'equip d'Aproximación del área de Investigación de Abuelas de Plaza de Mayo va contactar per telèfon amb la noia, que residia a Espanya, per tal d'informar-la de la situació i sobre una eventual anàlisi genètica.

En aquella ocasió, ella manifestà la seva intenció de viatjar a Argentina el 2014 per reprendre el diàleg entorn d'aquestes qüestions. Davant la dilació implícita en la seva proposta, en el decurs de la trucada se la va informar també sobre la possibilitat de realitzar la prova genètica a través del Consolat, tal com s'havia fet en el cas de la restituïda *nieta* 115, Ana Libertad Baratti, també resident a Europa. Tanmateix, en aquesta ocasió, la noia no es va presentar al Consolat, davant la qual cosa, passat un temps, l'Àrea de Investigación de Abuelas va derivar el cas a la Unidad Fiscal Especializada per a casos d'apropiació de nens durant el terrorisme d'Estat, informant la noia del procediment. La Uni-

dad Fiscal Especializada és un organisme també resultant de la lluita d'*Abuelas*. Es va crear l'any 2012, en l'àmbit de la Procuración General de la Nación, i el seu objectiu central és aconseguir una millor eficiència en la persecució dels delictes d'apropiació de nens i nenes que van tenir lloc durant la dictadura militar, disposant les accions interinstitucionals necessàries per millorar la investigació i el processament judicial i, d'aquesta manera, reduir els llargs períodes de temps que requereixen aquests últims.

El jutge, que va assumir la causa mitjançant representació diplomàtica, va intentar que la noia accedís voluntàriament a fer-se les anàlisis genètiques, ja que existia una sospita força fundada sobre els seus orígens relacionats amb una causa de desapareguts. Tanmateix, el magistrat tampoc va tenir èxit, per la qual cosa va decidir enviar un exhort a la justícia espanyola sol·licitant una ordre d'entrada i escorcoll a fi de prendre una mostra del material genètic de la noia. La justícia espanyola va rebutjar-ne la sol·licitud. Les causes de presumptes nets o netes residents a l'exterior depenen de la interpretació judicial que en faci el país on resi-

deixen. En alguns d'ells, prima el dret a la intimitat per sobre del dret a la identitat. L'escenari argentí, en canvi, és diferent, ja que també gràcies a les estratègies desplegades per *Abuelas* es va sancionar la Llei 26.548. En efecte, aquesta llei va permetre cloure el debat sobre intimitat i identitat i va oferir un recurs perquè els nets i netes que no volen prendre la decisió de fer-se una anàlisi d'ADN puguin tenir una altra alternativa per conèixer la seva identitat biològica. Aquesta norma, sancionada l'any 2009, estableix que el Banco Nacional de Datos Genéticos, davant la negativa de concurrència per impossibilitat física o psíquica de presumptes nets o netes, està facultat per adoptar les mesures necessàries perquè la prova es realitzi a casa seva a fi d'obtenir "rastros forenses útiles para la obtención de información genética". D'aquesta manera, la llei habilita que un jutge disposi, mitjançant una ordre d'entrada i escorcoll, extreure del domicili dels qui se sospita que poden ser fills o filles de desapareguts elements que aportin material genètic (per exemple, raspalls de dents, pintes, roba, etc.).

En el cas de la *nieta* 129, una dona que just als 30 anys es va assabentar que era

adoptada -quan l'home que la va criar va morir i un familiar li va dir que no era filla biològica dels qui durant tota la seva vida havia pensat que eren els seus "pares"-, la clau perquè finalment accedís a realitzar-se l'anàlisi va ser un noi pròxim a ella. El noi va anar a *Abuelas* el juny de 2017 i, sensibilitzat per la situació, finalment va aconseguir motivar-la a buscar el seu origen biològic. A l'inici del mes d'abril de 2019, la noia va decidir viatjar a Argentina. A partir d'una notificació de la Dirección de Migraciones es va presentar de forma voluntària davant de la Justícia el 3 d'abril i, a partir del treball de l'equip interdisciplinari de la Comisión Nacional por el Derecho a la Identidad (CONADI), va acceptar voluntàriament realitzar-se les anàlisis en el Banco Nacional de Datos Genéticos. El resultat d'aquesta anàlisi va confirmar que es tractava de la filla de Carlos Solsona i Norma Síntora.

Durant la conferència de premsa a casa de las *Abuelas*, Carlos Solsona va manifestar: "Nadie tiene idea de las miles de noches que yo pasé sin poder dormir, esperando este momento (...) mi intención es que el reencuentro sea lo que ella necesita, no lo que yo necesito. Mi vida con esto está hecha". Al seu torn, Estela de

Carlotto va tancar la conferència de premsa afirmant: "Las Abuelas somos optimistas, alegres, porque la verdad, la memoria y la justicia serán una realidad".

Entre les múltiples accions que les *Abuelas* van idear i posar en marxa per tal de trobar els seus nets i netes, cal esmentar les campanyes de difusió (teatre per a la identitat, música per a la identitat, televisió per a la identitat, futbol per a la identitat i historietes per a la identitat) i la creació de xarxes de recerca i contenció en diversos punts del país i del món. Així, amb l'objectiu de difondre la recerca, va sorgir la Red x la Identidad que funciona a quaranta ciutats i està integrada per associacions civils, professionals, organitzacions governamentals i no governamentals, institucions i persones disposades a col·laborar en la recerca i restitució dels nets i netes.

A més, amb el convenciment que els seus nets i netes poden estar vivint fora del país -tal com va passar amb la *nieta* 129-, les *Abuelas* van impulsar una sèrie de xarxes a nivell internacional, amb les quals realitzen freqüents tasques de difusió de les seves recerques i de la temàtica. D'aquesta manera, han motoritzat la

creació de la Red Argentina Europea amb seu a Madrid, els referents de la qual són Lila Parrondo i Martha Bello, i la Rete per l'identità-Itàlia que té com a referent a Jorge Ithurburu. Existeix també la Red Canadà-USA. La Red x la Identidad orienta persones amb dubtes sobre el seu origen i és un suport per tirar endavant recerques a nivell internacional, ja que els nets i les netes poden residir a qualsevol país. Així mateix, a través de xerrades, seminaris, activitats i exposicions, *Abuelas* sensibilitza, capacita i difon diverses accions sobre el dret a la identitat en diferents països.

Ara bé, el procés que va portar a la restitució de la *nieta* 129, i de tots els altres nets i netes, evidencia els resultats d'una tasca persistent, imaginativa i amorosa de les *Abuelas* i també posa de manifest la importància que tenen les polítiques públiques en matèria del Dret a la Identitat. Aquestes polítiques estan lluny de ser concessions de l'Estat o creacions sobtades. Molt al contrari, són un producte de la lluita incansable d'*Abuelas*, de la seva capacitat per sensibilitzar i teixir consensos, de la seva habilitat i intel·ligència per imaginar formes noves, a fi de concretar allò que les mobilitza des de ja fa més de 42 anys. Elles fan realitat allò que per a molts sembla impossible.

La restitució: de rituals i símbols

Amb la notícia de cada restitució, tots els qui des de fa anys treballem junt amb *Abuelas de Plaza de Mayo* i investiguem temes relatius a l'apropiació criminal de nens i nenes, al robatori d'identitat i a la recerca dels orígens, sempre ens tornem a emocionar. Cada nova restitució sembla la primera, com si totes les restitucions viscudes no haguessin entrenat els nostres sentiments i emocions per poder enfrontar la següent. La immensa emoció que ens assalta cada vegada que un net o neta restitueix la seva identitat ens fa pensar sobre els efectes d'aquest esdeveniment: en el poder que té aquesta trobada en l'actualització de tot un bagatge cultural i emocional referit al drama de l'apropiació criminal de nens i nenes, la impunitat dels genocides i la potència de la lluita incansable de les *Abuelas* per la memòria, la veritat i la justícia.

La paraula *restituir* significa "tornar al seu lloc", més precisament "tornar algú una cosa a qui la tenia abans" o "recuperar l'estat que abans tenia una cosa", però en aquests casos sabem que condensa altres significats. *Restitució* es construeix a partir d'aquest primer significat però no

s'acaba amb ell. A Argentina, la paraula *restitució* té una gran densitat semàntica, en tant que és *símbol* d'una sèrie de fets històrics com la desaparició, el robatori i l'apropiació de nens i nenes. En aquest sentit, les conferències de premsa de les *Abuelas* són espais rituals, en les quals l'anunci de la trobada d'un net o neta amb els seus orígens, el coneixement sobre la identitat dels seus pares i mares biològics i de la seva història, reorganitza una trama que enfronta l'ocultament, el robatori i la mentida, enfronta aquells fets ominosos. Si com defensa Víctor Turner, els rituals reconduïxen periòdicament els individus als principis estructurals i als valors que regeixen el funcionament i l'organització de la societat, cada un dels rituals d'anunci de la trobada d'un nou net o neta, no solament "torna" la identitat biològica a una persona i la veritat a la seva família d'origen, sinó també ens torna, a nosaltres com a societat, el valor de la veritat i la justícia en tant que horitzons d'acció. El 1999, les *Abuelas* ja afirmaven que "la restitución no constituye un reparo individual o familiar, sino que es una recuperación de principios y seguridades que la sociedad debe ofrecer, constituye

una recuperació que nos involucra a todos". Els antropòlegs i antropòlogues han demostrat abastament l'eficàcia dels rituals, potser és per això que cada nova restitució ens torna a aquest lloc únic i irrepetible d'emoció, alleujament i amor, amb l'esperança que una societat més justa encara és possible.

SOBRE LES IMATGES

Il·lustrant aquest text apareixen imatges d'Abuelas de Plaza de Mayo. Les fotografies en blanc i negre són imatges d'arxiu que mostren diferents moments de la lluita de les *Abuelas* per la recerca dels seus fills i filles i dels seus nets i netes desapareguts durant l'última dictadura militar d'Argentina (1976-1983). A la foto en color apareix, junt amb la presidenta de l'associació, el pare de la *Nieta* 129, durant la conferència de premsa realitzada arran de la seva recent trobada i restitució d'identitat.

SOBRE LES AUTORES DEL TEXT

Soledad Gesteira

Doctora en Antropologia Social per la Universidad de Buenos Aires (2016), Màster en Antropologia Social (2014) i professora en Ciencias Antropológicas (2007) per la Facultad de Filosofía y Letras de la Universidad de Buenos Aires. Investigadora Assistent del Consejo Nacional de Investigaciones Científicas y Técnicas (CONICET). Integra l'equip "Burocracias, Derechos, Parentesco e Infancia" del Programa de Antropología Política y Jurídica del Instituto de Ciencias Antropológicas de la Facultad de Filosofía y Letras. Des del 2015 integra el grup d'investigació AFIN de la Universitat Autònoma de Barcelona. Professora de seminaris de grau i posgrau a la Facultad de Filosofía y Letras de la Universidad de Buenos Aires. Responsable d'activitats acadèmiques amb becaris/es i doctorands del Instituto de Ciencias Antropológicas de la Facultad de Filosofía y Letras de la Universidad de Buenos Aires. Investiga sobre temes vinculats a la cerca d'orígens, identitat, adopció, parentiu, activisme i família i ha publicat articles i capítols de llibre sobre aquestes qüestions.

Carla Villalta

Doctora en Antropologia Social per la Universidad de Buenos Aires (2006) i Llicenciada en Ciencias Antropológicas (1999) per la Facultad de Filosofía y Letras de la Universidad de Buenos Aires. Investigadora Independent al Consejo Nacional de Investigaciones Científicas y Técnicas (CONICET) i cocoordinadora del Programa de Antropología Política y Jurídica de la Sección de Antropología Social, Instituto de Ciencias Antropológicas, de la Facultad de Filosofía y Letras de la UBA, en el marc del qual dirigeix l'equip d'investigació "Burocracias, derechos, parentesco e infancia". Professora adjunta regular de la carrera de Ciencias Antropológicas i de la Maestría de Antropología Social de la FFyL/UBA i professora del Doctorado en Derechos Humanos de la Universidad Nacional de Lanús (UNLa). Es integrant de l'equip AFIN de la Universitat Autònoma de Barcelona, de la Red de Historia de la infancia y las familias de América Latina (REHIAL) i de l'Instituto de Estudios Comparados en Administración de Conflictos (INCT-INEAC). Els seus temes d'investigació s'han centrat en els diferents dispositius jurídico-burocràtics destinats a la infància pobre i les seves famílies, en particular la tutela estatal i l'adopció de nens/es, i en els procediments utilitzats per a l'apropiació criminal de nens i nenes desenvolupada durant l'última dictadura militar argentina.

PER LLEGIR

Veiga, C. E. y
Wulff, G. (red.)
(2007)
*La historia de
Abuelas. 30 años
de Búsqueda*
Buenos Aires:
Abuelas de Plaza
de Mayo

Wulff, G. (red.)
(2008)
*Las Abuelas
y la Genética*
Buenos Aires:
Abuelas de Plaza
de Mayo

Un llibre escrit per “estas mujeres que el mundo bautizó ‘Abuelas de Plaza de Mayo’”. Com afirma la presidenta de l’associació: “Treinta años de abrir inéditos y desconocidos caminos no podemos dimensionarlos sino cuando serenamente miramos hacia atrás y el pasado se nos agolpa en la memoria”. “Cada una aportó lo que sabía y la herida como historia personal (...). Al desgranar nuestras propias historias todas tenían un denominador común: el compromiso militante y generoso de nuestros hijos e hijas”. Actualment tenen un merescut reconeixement internacional per la seva tasca en la recuperació de molts dels seus nets robats. Per elles, aquest llibre és “una devoción a la sociedad” que els acompanya fent possible cada trobada.

A través d’un relat periodístic amb entrevistes a les Abuelas de Plaza de Mayo i a reconegudes personalitats de la ciència com Morris Tidball Binza, Marie Claire King o Víctor Pencshazadeh, aquest llibre reconstrueix el camí per identificar científicament els nets, però també el que en aquest recorregut l’impuls d’aquestes *Abuelas* va brindar a la societat i a les ciències. Aquest llibre ressenya la increïble aventura protagonitzada per les *Abuelas* i genetistes de diversos països, que van treballar mancomunadament per tal de desenvolupar per primera vegada en el món el ja llegendari “índice de abuelismo”, per provar la relació de parentiu genètic entre els nens apropiats i els seus avis biològics.

PER VEURE...

Ávila, B.
(director)
(2004)
*Nietos
(Identidad
y Memoria)*
[documental]
Argentina,
75 min

Documental sobre els nens robats durant la dictadura argentina que recull testimonis de segrestats entre 1976 i 1983. Durant aquestes anys, milers de persones van ser segrestades i assassinades amb total impunitat. En molts casos, l’Estat es va apropiat dels fills/es nomenats de dones embarassades en el moment del seu segrest. La desaparició de 500 nens/es és un dels llegats més obscurs d’aquest període. Tanmateix, la incansable labor de les Abuelas de Plaza de Mayo va fer possible que un centenar d’aquests nens/es fossin retornats a les seves famílies. (FILMAFFINITY).

Ávila, B. (2012)
*Infancia
Clandestina*
Argentina,
110 min

Després de viure a l’exili, Juan, un nen de dotze anys, torna amb la seva família a Argentina, on encara governa la Junta militar que els va obligar a fugir. Tot i que és testimoni de l’actitud combativa dels seus pares, intenta portar una vida normal, en la qual l’escola, les festes, les acampades, les bromes i les rialles amb la mama també hi tenen un lloc. El principal recolzament del nen és el seu estimat tiet Beto qui, al contrari que el seu pare, entén que els ideals i la lluita no estan renyits amb les ganes de viure. El món de Juan es transforma quan s’enamora d’una companya d’escola. (FILMAFFINITY).

NOTÍCIES AFIN

Maternitats a debat

La doctora Bruna Alvarez, membre del Grup AFIN, va participar en el debat "Les mentides de la maternitat" organitzat pel diari ARA el passat dia 2 de maig, juntament amb Elena Costas, Esther Vives, Estel Solé i Victòria Peñafiel. El debat va girar entorn de les experiències personals de la maternitat, constatant-ne la seva diversitat. També es va reflexionar sobre com el context social, polític, econòmic i mèdic influeix en les opcions i vivències de la maternitat. Podeu veure el debat en el [següent enllaç](#).

Famílies diverses. Què diuen els nens i les nenes sobre la diversitat familiar?

El divendres 3 de maig es va realitzar la clausura anual del projecte Diversitat Familiar a Palamós amb un acte a la biblioteca municipal, on es va

poder gaudir d'una exposició de dibuixos realitzats pels nens i les nenes de l'escola de La Salle Palamós sobre què és la família i les seves funcions i com s'imaginen la seva família en el futur. L'anàlisi antropològica dels dibuixos i les narratives infantils sobre la família va ser el tema principal de la presentació, a la qual van assistir famílies, professorat i mitjans de comunicació. Podeu veure la notícia de la televisió local al [següent enllaç](#).

Activitats AFIN 2018-2019

Una de les característiques que defineixen el Grup d'Investigació AFIN és la decidida voluntat que els resultats de les investigacions realitzades transcendixin l'àmbit acadèmic per arribar als col·lectius amb qui i per l'interès i el benestar dels quals treballa. Amb aquesta finalitat es va crear el [Centre AFIN](#), per tal de facilitar la transferència dels resultats de recerca a través de serveis, grupals i individuals, d'assessorament i formació, a professionals, famílies i individus. A les últimes pàgines d'aquesta publicació podeu consultar les activitats AFIN que estem desenvolupant aquest curs i que inclouen tallers, xerrades i altres activitats dirigides a nens i nenes, famílies, i professionals de l'educació i la sanitat.

Famílies LGBT+: del reconeixement legal als drets efectius

El passat 9 de maig, el Grup AFIN va organitzar una formació titulada “Familias LGBT+: del reconocimiento legal a los derechos efectivos”, en el marc del projecte europeu DOING RIGHT(S): Innovative tools for professionals working with LGBT families, en el qual participa.

L'activitat, durant la qual es va presentar la publicació *Palabras Inclusivas* desenvolupada en el context d'aquest projecte, va tenir lloc al Centre LGBT de Barcelona. Durant la formació, les presentacions van ser a càrrec de Ricardo de la Rosa (advocat i president de la Comissió per a la Igualtat dels nous models de família del Col·legi d'Advocats de Barcelona), Cristian Carrer (coordinador tècnic de l'Observatori Contra l'Homofòbia), Eleni Maravelia (presidenta de NELFA, la Xarxa Europea d'Associacions de Famílies LGBTIQ*) i Beatriz San Román, coordinadora del projecte a la Universitat Autònoma de Barcelona.

Dirigida a estudiants i professionals de l'àmbit del dret, la salut, l'educació i el treball social, l'activitat va servir per reflexionar sobre les dificultats, discriminacions i reptes amb què es troben les famílies LGBT+ en la pràctica quotidiana dels seus drets. La sessió va finalitzar amb la participació de diverses famílies LGBT+ que van explicar les seves experiències personals en relació amb diferents serveis professionals.

AGENDA

Aperitius dels dijous AFIN

23 de maig

Parentalidad y autonomía adolescente en México

ROSARIO ESTEINOU

Centro de Investigaciones y Estudios Superiores en Antropología Social a la ciutat de Mèxic.

El treball de Rosario Esteinou ha combinat diverses perspectives disciplinàries com la sociologia, l'antropologia, la demografia, la història i la psicologia. Actualment, se centra en les següents àrees: famílies de doble ingrés a Mèxic, intimitat, benestar subjectiu i satisfacció familiar, parentalitat i autonomia adolescent, i polítiques socials i familiars.

13 de juny

Hacia una salud emocional en las relaciones de pareja

GIAZÚ ENCISO DOMÍNGUEZ

Investigadora postdoctoral en The Graduate Center i Professora a la City University of New York, CUNY.

En els darrers anys, s'ha debatut molt a l'entorn de l'amor, especialment l'amor de parella. Diverses autores ens han donat claus per qüestionar el sistema monògam. Algunes de les propostes més radicals, fins i tot, ens conviden a destruir l'amor romàntic o el que consideren un model capitalista de l'amor. A través de la seva investigació al llarg de 7 anys amb persones que practiquen relacions no monògames, Giazú Enciso ens presenta la seva relectura de les relacions i la pràctica de l'amor, partint de teories feministes, per tal d'establir relacions més sanes en aquest món individualista i capitalista.

Jornada per a professionals i famílies a Granada

7 de setembre

Després del XI Congrés Internacional AFIN: "Cap a la (In)Justícia Reproductiva?: Mobilitats, Tecnologies, Treballs i Decisions" (podeu veure la pàgina següent), el dissabte 7 de setembre, tindrà lloc la jornada "Ser famílies diverses hoy: algunas respuestas ante los retos de la reproducción", durant les quals es realitzaran tallers paral·lels per a famílies, professionals i nens i nenes.

Aquests tallers tindran una metodologia participativa i dinàmica, on es presentaran experiències i casos reals per tal de facilitar l'apropament a les respectives temàtiques, que inclouran els 'orígens' en l'adopció, els desafiaments de l'adopció oberta, l'educació afectivosexual en la infància i l'adolescència, la diversitat sexual, i parlar de la mort en la infància i en contextos reproductius.

El programa complet i el bolletí d'inscripció estaran disponibles ben aviat [a la pàgina web](#).

XI Congrés Internacional AFIN: "Cap a la (In)Justícia Reproductiva?: Mobilitats, Tecnologies, Treballs i Decisions"

Del 4 al 6 de setembre de 2019 tindrà lloc el XI Congrés Internacional AFIN: "Cap a la (In)Justícia Reproductiva?: Mobilitats, Tecnologies, Treballs i Decisions", organitzat pel grup AFIN, a la Universidad de Granada (Espanya). En aquesta edició, el congrés se centra en diversos aspectes relacionats amb la justícia reproductiva en l'actualitat i està organitzat en set àrees temàtiques, que es programaran junt amb sessions plenàries amb ponències invitades:

1. "Orígens", Revelacions, Anonimat, Secrets.
2. (In) Mobilitats i Fronteres.
3. Justícia, Estratificacions i Interseccions.
4. Parentiu, Solidaritats i Afinitats Queer
5. Poblacions, Espècies, Entorns, Ecologies.
6. Treballs, Intimitats, Cures.
7. Salut, Medicina, Ciència, Tecnologia.

Les ponències seran a càrrec de:

- Laura Briggs, de la University of Massachusetts;
- Kristen Cheney, Erasmus University Rotterdam;
- Neil Datta, European Parliamentary, Forum on Population and Development;
- Katie Dow, University of Cambridge;
- Claudia Fonseca, Universidade Federal do Rio Grande do Sul;

- Irene Maffi, University of Laussane;
- Anindita Majumdar, Indian Institute of Technology Hyderabad;
- Claudia Mattalucci, University of Milano-Bicocca;
- Joanna Mishtal, University of Central Florida;
- Petra Nordqvist, University of Manchester;
- José Ignacio Pichardo, Universidad Autónoma de Madrid;
- Lucas Platero, Universitat Autònoma de Barcelona;
- Silvia Posocco, Birckbeck College;
- France W. Twine, University of California a Santa Barbara.

Per més informació, pot consultar [la web del congrés](#), on ja està disponible [el formulari d'inscripció](#).

Inscripció anticipada (130 euros):
del 14 de maig al 14 de juliol.

Inscripció general (150 euros):
del 15 de juliol al 31 de juliol.

Inscripció per comunicacions acceptades:
Data límit: 14 de juny.

ACTIVITATS AFIN 2018-2019

Les activitats AFIN es plantegen com un espai on compartir reflexions, dubtes i estratègies a partir de les experiències de les famílies, la investigació i la pràctica professional. L'objectiu principal dels tallers és reflexionar a l'entorn de diversos temes, potenciar el benestar emocional i trobar estratègies que potenciïn les capacitats dels fills i filles, mares i pares, la seva seguretat emocional, el seu sentiment de pertinença, la seva autonomia i el seu benestar.

XERRADES FAMÍLIES	TALLERS FAMÍLIES	TALLERS INFANTS	TALLERS ADOLESCENTS
Durada: 2h	Durada: 3h	Durada: 2h	Durada: 2h
1.1 La sexualitat amb ulls d'infant 1.2 Eines per parlar de sexualitat amb els infants 1.3 Parlem de diversitat familiar amb els infants 1.4 Parlar de la mort des de la infància, trencant tabús. 1.5 Estratègies de comunicació familiar 1.6 Ni càstigs ni premis: com fomentar l'autonomia de nens i nenes? 1.7 La son dels nadons 1.8 La gestió de les emocions dins la família 1.9 Eines i recursos per parlar dels orígens en l'adopció 1.10 La família com a equip: com fomentar la col·laboració, la solidaritat, i l'empatia	2.1 Recursos per parlar de sexualitat amb els infants 2.2 Construïm famílies diverses 2.3 Roses, blaus, negres i blancs: els colors de les diversitats 2.4 Coeduquem a casa 2.5 Adopció, acolliment i escola 2.6 La comunicació a l'entorn de l'adopció 2.7 Taller per mares i pares amb fills i filles racialitzades 2.8 La comunicació a l'entorn de la reproducció amb 'donació' (òvuls, esperma o embrions) 2.9 Recursos audiovisuals sobre sexualitat per mirar en família.	3.1 I per què no en parlem? Informació i educació afectivosexual i reproductiva 3.2 Els canvis del nostre cos 3.3 Diguem SÍ, diguem NO: com reconèixer les sensacions del nostre cos 3.4 El bosc familiar. Treballem la diversitat familiar 3.5 El mural per recordar les nostres pèrdues 3.6 Roses, blaus, negres i blancs: els colors de les diversitats 3.7 Aprenem a ser crítics amb les músiques que escoltem	4.1 I per què no en parlem? Informació i educació afectivosexual i reproductiva 4.2 Coneixes el teu cos? Desitjos, plaers i fàstics 4.3 El bosc familiar. Treballem la diversitat familiar 4.4 El mural per recordar les nostres pèrdues 4.5 Roses, blaus, negres i blancs: els colors de les diversitats 4.6 Aprenem a ser crítics amb les músiques que escoltem 4.7 D'amistat i d'amor: emocions i relacions positives

A partir de les recerques realitzades pel grup AFIN, s'han generat tota una sèrie de Serveis de transferència dirigits a la comunitat educativa així com també als professionals de l'àmbit de l'educació i la salut.

PROJECTES DE COMUNITAT EDUCATIVA

PER AL PROFESSORAT I PROFESSIONALS DE L'EDUCACIÓ

Durada: 20h

PER AL PERSONAL SANITARI

- 5.1 SexAFIN: educació afectivosexual i reproductiva
- 5.2 SexAFIN-APS: educació afectivosexual i reproductiva
- 5.3 Parlem de diversitat familiar
- 5.4 Parlem de la mort amb la comunitat educativa
- 5.5 Entrenem la mirada: bullying i violències a l'escola

- 6.1 SexAFIN: educació afectivosexual i reproductiva als centres educatius
- 6.2 Diversitat familiar: una perspectiva antropològica

- 7.1 La reproducció assistida des de la perspectiva de l'antropologia mèdica

CÀPSULES FORMATIVES

Durada: 4h

- 6.3 Eines i recursos per parlar de sexualitat amb els infants
- 6.4 Recursos audiovisuals sobre sexualitat per treballar amb infants i adolescents.
- 6.5 De sexes i gèneres: coeducació
- 6.6 La diversitat familiar explicada als infants
- 6.7 Com parlar de la mort sense tabús
- 6.8 Entrenem la mirada: bullying i violències a l'escola

CENTRE AFIN

Edifici B13, c/ Vila Puig s/n
Universitat Autònoma de Barcelona
08193 Bellaterra (Cerdanyola del Vallès)
Tel.: +34 93 581 46 40
c.afin@uab.cat

Visita'ns a la nostra web!

[Centre AFIN](#)
[Grup de Recerca AFIN](#)